

**UCHWAŁA NR XLVII/1106/14
RADY MIASTA KATOWICE**

z dnia 26 marca 2014 r.

**w sprawie przyjęcia sprawozdania z realizacji „Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy
w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2011 - 2015” za 2013 rok.**

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 grudnia 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz.U. 2013.594. z późn. zm.), w wykonaniu uchwały nr XI/172/11 Rady Miasta Katowice z dnia 22 czerwca 2011 roku w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2015.

**Rada Miasta Katowice
uchwała:**

- § 1. Przyjąć sprawozdanie z realizacji w 2013 roku „Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2011 - 2015”, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta
Katowice

Jerzy Forajter

KATOWICE
dla odmiany

Załącznik do Uchwały Nr XLVII/1106/14

Rady Miasta Katowice

z dnia 26 marca 2014 r.

**SPRAWOZDANIE
Z REALIZACJI
„Miejskiego Programu
Przeciwdziałania
Przemocy w Rodzinie
oraz Ochrony Ofiar
Przemocy w Rodzinie
na lata 2011-2015”
za 2013 rok**

Priorytet 1

Doskonalenie strategii i modelu współpracy służb i instytucji w ramach lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cele:

- Doskonalenie strategii współpracy służb, instytucji i organizacji w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Rozwijanie i doskonalenie interdyscyplinarnej formuły pracy.

Zadanie 1: Powołanie Zespołu Interdyscyplinarnego w skład, którego wchodzi przedstawiciele służb, instytucji i organizacji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie został powołany w związku z wejściem w życie nowelizacji Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 10 czerwca 2010 roku nakładającej na gminy tworzenie zespołu jako podstawowego elementu gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie został powołany Zarządzeniem Prezydenta Miasta Nr 154/2011 z dnia 1 kwietnia 2011 roku. 29 kwietnia 2011 roku odbyło się pierwsze posiedzenie Zespołu inaugurujące jego działalność. W skład Zespołu wchodzi 20 osób, przedstawiciele: Urzędu Miasta, Policji, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Prokuratury, Sądu (kuratorzy), Oświaty, Ochrony Zdrowia, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Straży Miejskiej, organizacji pozarządowych.

Celem Zespołu jest:

- Organizowanie, integrowanie i koordynowanie działań służb, instytucji, organizacji i specjalistów w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie w mieście Katowice;
- Opracowanie i realizacja Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar;
- Wdrożenie i nadzór nad realizacją interwencyjnej procedury „Niebieskie Karty” oraz pracą Grup Roboczych zajmujących się planowaniem i realizacją pomocy rodzinom z problemem przemocy.

Zadanie 2: Organizowanie spotkań i prac Zespołu Interdyscyplinarnego.

W 2013 r. zorganizowano 5 spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego celem opracowywania zasad realizacji zadań określonych w niniejszym programie.

Zadanie 3: Wdrożenie interdyscyplinarnej formuły pracy na poziomie operacyjnym - powołanie Grup Roboczych do pracy z indywidualnym przypadkiem i nadzór nad realizacją ich zadań.

Funkcjonuje 10 Grup Roboczych w dzielnicach miasta z siedzibą w Terenowych Punktach Pomocy Społecznej Nr 1-10, w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach. W skład stałej Grupy Roboczej wchodzi Koordynatorzy ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W związku ze zwiększającą się liczbą wszczynanych procedur „Niebieskie Karty” od 2013 r. jest powołanych 20 Koordynatorów, po dwóch w każdym Terenowym Punkcie Pomocy Społecznej Nr 1-10. W 2013 roku odbyło się 1 551 spotkań Grup Roboczych. W ich skład wchodzi: dzielnicowi, pedagodzy, pracownicy socjalni, asystenci rodziny, kuratorzy, specjaliści w dziedzinie przemocy w rodzinie zaangażowani bezpośrednio w pomoc konkretnej rodzinie.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej zapewniał obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup Roboczych.

Zadanie 4: Wypracowywanie modelu współpracy w zakresie procedury „Niebieskie Karty” dla Policji, pomocy społecznej, oświaty, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i służby zdrowia i koordynacja działań w ramach procedury.

W celu usprawnienia współpracy z Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Zarządzeniem Prezydenta Miasta Nr 1895/2013 z dnia 20.12.2013 r. powołano nowych członków MKRPA-do Zespołu ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Szczegółowe dane dotyczące realizacji procedury „Niebieskie Karty” i pracy Grup Roboczych ujęto w priorytecie 3.

Ośrodek Interwencji Kryzysowej MOPS w Katowicach zrealizował:

- szkolenie dla asystentów i koordynatorów pieczy zastępczej MOPS Katowice nt. „Procedura Niebieskie Karty - zastosowanie w praktyce.” Przeszkolono 27 osób w ramach 2 spotkań.
- szkolenie dla Koordynatorów ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i dzielnicowych z komisariatów 3 i 4 Policji nt. „Jak zmotywować osoby stosujące przemoc do udziału w zajęciach korekcyjno-edukacyjnych”, przeszkolono 31 osób.
- szkolenie dla pracowników socjalnych nt. „Przemoc - specyfika pracy socjalnej z rodzinami z problemem przemocy - szkolenie zaawansowane”. Przeszkolono 9 osób w ramach 2 spotkań.
- szkolenie dla asystentów rodzin „Przemoc - specyfika pracy socjalnej z rodzinami z problemem przemocy”. Przeszkolono 13 osób w ramach 2 spotkań.

Realizowano regularne, comiesięczne spotkania Koordynatorów ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie z Terenowych Punktów Pomocy Społecznej celem omawiania sytuacji niestandardowych, trudnych związanych z realizacją procedury „Niebieskie Karty”. Spotkania te odbywały się w Ośrodku Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach i prowadzone były przez Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego i/lub Koordynatora ds. Interwencji i Procedury „Niebieskie Karty”. W okresie od stycznia do końca grudnia 2013 roku odbyło się 12 takich spotkań.

Zadanie 5: Wypracowywanie zasad postępowania dotyczących współpracy służb i instytucji w zakresie działań interwencyjnych, szczególnie nakierowanych na ochronę dziecka krzywdzonego.

W ramach Kampanii społecznej na rzecz ochrony dziecka krzywdzonego „Dzieci mają głos - usłysz go!” zorganizowano w grudniu 2013 r. konferencję, podczas której odbyły się m.in. prelekcje nt.:

- „Dzieci mówią: STOP przemocy!” poprowadzonej przez przedstawiciela Fundacji Pomocy Dzieciom „Ulica” w Katowicach;
- „W czym może pomóc policjant ?” poprowadzonej przez przedstawiciela Komendy Miejskiej Policji w Katowicach;
- „Rodzicu, wychowawco - posłuchaj mnie - ja tego potrzebuję!” poprowadzonej przez przedstawiciela Świetlic Specjalistycznych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach.

Priorytet 2

Pomoc rodzinie z problemem przemocy w rodzinie.

Cele:

- Zapewnienie kompleksowej pomocy członkom rodzin z problemem przemocy - ofiarom, sprawcom przemocy.
- Udostępnienie specjalistycznej pomocy dziecku krzywdzonemu.

Zadanie 1: Udostępnienie poradnictwa specjalistycznego, usług w formie interwencji kryzysowej, pomocy psychologicznej, w tym terapeutycznej członkom rodzin z problemem przemocy.

Ośrodek Interwencji Kryzysowej udzielał pomocy rodzinom w sytuacjach kryzysowych i rodzinom z problemem przemocy - ze szczególnym uwzględnieniem ochrony dziecka. Pomoc skierowana była do osób doznających przemocy (ofiary przemocy), osób stosujących przemoc (sprawców przemocy) i świadków przemocy. Z rodzinami prowadzona była systematyczna praca w oparciu o indywidualny plan pomocy socjalnej i psychologicznej. Obejmowała ona indywidualne poradnictwo specjalistyczne, w tym prawne, grupowe formy poradnictwa oraz wizyty w środowisku. W związku z koniecznością zapewnienia bezpieczeństwa ofiarom przemocy Ośrodek zapewniał schronienie dla osób, które ze względu na dramatyczną sytuację nie mogły przebywać w dotychczasowym miejscu zamieszkania.

Łączna liczba klientów objętych pomocą w tym:	983
Ofiary przemocy (osoby dorosłe)	296
Sprawcy przemocy	105
Dzieci	14
Inne kryzysy w tym:	568
Konsultacje rodzinne/ grupowe (ilość spotkań)	62
Pomoc rodzinie z problemem alkoholowym	74

Źródło: dane Ośrodka Interwencji Kryzysowej MOPS za 2013 r.

Osobom z problemem przemocy udzielono 545 porad specjalistycznych oraz 2 272 konsultacji indywidualnych. Zorganizowano 62 spotkań rodzinnych. W miesiącu styczniu 2013 r. prowadzone było zadanie pn. „Telefon Zaufania”. Udzielono 505 porad telefonicznych obejmujących pomoc psychologiczną i poradnictwo osobom znajdującym się w różnych sytuacjach kryzysowych. Najwięcej porad udzielono osobom i rodzinom, w których występowało zaburzenie psychiczne (186 porad) oraz osobom w związku z problemami osobistymi (124 porady). W związku z przemocą domową udzielono poradnictwa 3 rozmówcom.

Zadanie 2: Zapewnienie schronienia osobom doznającym przemocy w rodzinie.

Pomocy w zakresie schronienia dla osób doznających przemocy w rodzinie udzielają w mieście dwie placówki pozarządowe tj.

- Stowarzyszenie „Po-MOC” dla Kobiet i Dzieci im. Marii Niepokalanej,

- Ośrodek Interwencji Kryzysowej dla Rodzin z Problemem Alkoholowym Stowarzyszenia „Ad Vitam Dignam”.

W 2013 roku z miejsc schronienia skorzystało 51 osób, w tym 27 dzieci i 24 kobiety. W ramach pomocy osoby te korzystały również ze wsparcia psychologicznego i poradnictwa w w/w placówkach.

Zadanie 3: Zabezpieczenie potrzeb socjalnych rodziny z problemem przemocy.

Pracownicy socjalni Terenowych Punktów Pomocy Społecznej objęli pomocą socjalną 121 rodzin z problemem przemocy. Pomoc i praca socjalna z rodziną realizowana była z wykorzystaniem interdyscyplinarnej procedury „Niebieskie Karty” w ramach Grupy Roboczej, tj. we współpracy z dzielnicowymi, pedagogami, kuratorami i członkami Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Zadanie 4: Zwiększenie dostępności do bezpłatnego poradnictwa prawnego członkom rodzin.

Z bezpłatnego poradnictwa prawnego w Ośrodku Interwencji Kryzysowej skorzystało 437 osób, którym udzielono 443 porady prawne. Rozpowszechniano informację o bezpłatnych poradach prawnych na terenie miasta Katowice poprzez rozprowadzanie ulotek informacyjnych oraz informację na stronie internetowej.

Zadanie 5: Uruchamianie specjalistycznych programów adresowanych do ofiar przemocy nakierowanych na łagodzenie odroczonej szkody wynikających z doznawania przemocy.

Ośrodek Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej opracował i realizował **Program Pomocy Psychologicznej dla Ofiar Przemocy Domowej**. Program ten obejmował zajęcia grupowe o charakterze edukacyjnym i wsparcia psychologicznego. W ramach programu organizowane były spotkania z prawnikiem, policjantem i księdzem, zgodnie z tematyką spotkań. Zrealizowano 48 spotkań. Z programu skorzystało 27 osób, kobiet doznających przemocy w rodzinie. Celem zajęć było uzyskanie wsparcia i wiedzy o możliwościach ochrony i rozwiązywania problemu przemocy w aspekcie prawnym, psychologicznym i socjalnym. W ramach Tygodnia Pomocy Ofiarom Przestępstw (luty 2013 r.) zorganizowano dla uczestników grupy spotkanie z Prokuratorem.

W okresie od września do grudnia 2013 r. prowadzona była **Kampania społeczna na rzecz ochrony dziecka krzywdzonego „Dzieci mają głos - usłysz go !”**, w ramach której podjęto działania mające na celu zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej zagrożeń wynikających z występowania przemocy w rodzinie.

Realizacja celów założonych w projekcie odbywała się w oparciu o następujące działania:

- „Co zamiast klapsa?” - szkoła profilaktyki dla rodziców.
Polegająca na cyklu spotkań z udziałem rodziców wychowanków Świetlic Specjalistycznych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej Nr 1-5. W każdej ze świetlic odbyły się 3 spotkania, każde po 2 godziny. Łącznie we wszystkich świetlicach odbyło się 15 spotkań w wymiarze 30 godzin, w których wzięło udział 43 rodziców.
- Stworzenie grupy Ekspertów w szkołach podstawowych i gimnazjalnych w zakresie promowania profilaktyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Nawiązano współpracę z Wydziałem Edukacji Urzędu Miasta Katowice oraz Doradcą Metodycznym ds. Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej w celu wyłonienia spośród pedagogów i psychologów szkół podstawowych i gimnazjalnych grupy Ekspertów.

W efekcie wyżej podjętych działań odbyły się 2 spotkania szkoleniowe dla grupy Ekspertów w zakresie rozpoznawania symptomów prezentowanych przez krzywdzone dzieci a także promowanie profilaktyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie po 8 godzin każde (łącznie 16 godzin), w których uczestniczyło 26 osób.

- Szkoła liderów młodzieżowych w zakresie propagowania profilaktyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Spośród wytypowanej młodzieży została stworzona Szkoła liderów młodzieżowych w zakresie propagowania profilaktyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zajęcia obejmowały zagadnienia związane z rozumieniem zjawiska przemocy, prawami osobistymi oraz rolą lidera w zakresie profilaktyki przemocy w rodzinie. Cały cykl obejmował 4 spotkania po 3 godziny każde (łącznie 12 godzin). W zajęciach uczestniczyło 26 osób.

- „W czym może pomóc Policjant?”.

Spotkania z policjantem odbyli wychowankowie Świetlic Specjalistycznych Nr 1-5 Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej wraz z rodzicami oraz Grupa Ekspertów, w skład której wchodziły pedagogi i psychologowie szkół podstawowych i gimnazjalnych. Dla każdej Świetlicy Specjalistycznej Nr 1-5 Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach a także dla Grupy Ekspertów odbyło się jedno godzinne spotkanie, co daje łącznie 6 spotkań trwających 6 godzin. W spotkaniach łącznie wzięło udział 160 osób (24 osoby - Grupa Ekspertów, 34 rodziców, 102 dzieci).

- Akademia praw dziecka - „Dzieci mają głos”.

Działanie to składało się z 3 etapów:

- 1 etap - Cykl zajęć dla wychowanków Świetlic Specjalistycznych Nr 1-5 MOPS pt.: „Dzieci mają głos-wiedzą czego potrzebują”. Celem zajęć było promowanie postaw nakierowanych na znajdowanie rozwiązań nieagresywnych w sytuacjach trudnych. W każdej świetlicy odbyło się 6 spotkań, po 2 godziny każde (łącznie 12 godzin dla jednej świetlicy), zatem łącznie miało miejsce 30 spotkań, trwających 60 godzin (w przypadku świetlic było ich 50). W zajęciach we wszystkich świetlicach wzięło udział łącznie 134 dzieci.
- 2 etap - Konkurs plastyczny dla wychowanków Świetlic Specjalistycznych Nr 1-5 MOPS pt.: „Zobacz mój świat” z tematami: 1. „Moje pasje”; 2. „Mój najlepszy przyjaciel”; 3. „Mój wymarzony świat”; 4. „Temat dowolny, który będzie pokazywał jakiś element osobistego świata”. W konkursie plastycznym wzięło udział 100 osób. W każdej świetlicy przyznano 3 równorzędne nagrody główne - zatem nagrodzonych prac było łącznie 15. Prace te zostały zaprezentowane w postaci slajdów w trakcie Konferencji podsumowującej projekt.
- 3 etap - nakręcenie filmu pt.: „Akademia praw dziecka”. Film został nakręcony z udziałem kilkorga dzieci - wychowanków Świetlicy Specjalistycznej Nr 4 Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach. Film został zaprezentowany na Konferencji podsumowującej projekt.

- „Razem z mamą i tatą”.

Zajęcia stanowiły wspólne spotkania dzieci-wychowanków Świetlic Specjalistycznych Nr 1-5 Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach oraz ich rodziców. Celem zajęć było kształtowanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. Dla każdej świetlicy przewidziane było jedno 2 godzinne spotkanie, łącznie odbyło się 5 spotkań, trwających 10 godzin w zajęciach wzięło udział: 32 rodziców oraz 46 dzieci, łącznie 78 osób.

Reasumując: w trakcie realizacji projektu odbyły się łącznie 62 spotkania związane z prowadzeniem różnego rodzaju zajęć, w których udział wzięło: 134 wychowanków świetlic, 26 osobowa grupa młodzieży szkolnej (łącznie 160 osobowa grupa dzieci i młodzieży) oraz 68 rodziców, 26 pedagogów i psychologów szkolnych (94 osoby dorosłe).

Zadanie 6: Udzielanie specjalistycznej pomocy dzieciom będącym ofiarami przemocy w rodzinie.

Specjalistyczną formą pomocy objęto w Ośrodku Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej 14 dzieci, w tym pomocą psychologiczną i pedagogiczną. Praca z dzieckiem realizowana była w połączeniu z pracą z opiekunem który nie jest agresorem oraz działaniami interwencyjnymi. Z miejsc schronienia skorzystało 27 dzieci, które objęte były stałym wsparciem psychologicznym połączonym z pracą z opiekunem. Praca ta realizowana była w miejscach schronienia.

Zadanie 7: Realizacja programów edukacyjno-korekcyjnych i pomocy psychologicznej adresowanych do sprawców przemocy domowej.

Od trzech lat Ośrodek Interwencji Kryzysowej realizuje Program Edukacyjno-Korekcyjny dla osób mających problem ze złością, agresją i stosujących przemoc. W 2013 roku w programie edukacyjno-korekcyjnym dla osób stosujących przemoc wzięło udział łącznie 20 osób, z których 7 ukończyło zajęcia. W lutym 2013 r. zakończyła się edycja zajęć rozpoczęta w 2012 r. W okresie od kwietnia do sierpnia 2013 r. odbyła się pełna edycja programu. W listopadzie 2013 r. rozpoczęto kolejną edycję Programu Edukacyjno-Korekcyjnego dla osób mających problem ze złością, agresją i stosujących przemoc, której realizacja zakończy się w lutym 2014 r. Do grudnia 2013 r. odbyło się 8 spotkań tej edycji. Osoby, które nie zakwalifikowały się do programu objęto pomocą w formule indywidualnej.

Zadanie 8: Prowadzenie oddziaływań motywujących z osobami stosującymi przemoc oraz z osobami z problemem alkoholowym będącymi sprawcami przemocy i zaniedbań wobec członków rodziny.

Oddziaływania interwencyjno-motywuujące wobec osób stosujących przemoc realizowane są we współpracy z policją (w ramach procedury „Niebieskie Karty”), kuratorami dla dorosłych i pracownikami socjalnymi. Wypracowano zasady kierowania osób stosujących przemoc do udziału w programie edukacyjno-korekcyjnym w oparciu o kontakt. W 2013 roku dzielnicowi w ramach procedury „Niebieskie Karty” skierowali 146 osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie, prokuratura skierowała 15 osób podejrzanych o stosowanie przemocy, pracownicy socjalni skierowali 14 osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie. Kuratorzy sądowi nikogo nie skierowali. W programie edukacyjno-korekcyjnym wzięło udział 20 osób, oddziaływaniami indywidualnymi w Ośrodku Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach objęto 104 osoby podejrzane o stosowanie przemocy w rodzinie.

Zadanie 9: Udzielanie informacji o możliwościach działań w sytuacji przemocy i miejscach pomocy.

Upowszechniono informację o możliwościach uzyskania pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej, interwencyjnej poprzez to, że na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej znajduje się informacja o Zespole Interdyscyplinarnym, zasadach kierowania spraw do Zespołu, miejscach pomocy dla mieszkańców miasta. Na bieżąco upowszechniane są mieszkańcom miasta zgłaszającym się do różnych instytucji ulotki informacyjne o specyfice zjawiska przemocy w aspekcie psychologicznym, socjalnym i

prawnym i możliwościach uzyskania pomocy, w tym schronienia. Zorganizowano spotkanie z lekarzami Poradni Zdrowia Psychicznego w Katowicach przy ul. Lompy 16, którego celem było wyjaśnienie zasad uruchamiania i realizacji procedury „Niebieskie Karty” przez przedstawicieli ochrony zdrowia. W spotkaniu szkoleniowym wzięto udział 8 osób.

Priorytet 3

Ochrona ofiar przemocy domowej

Cele

- Zwiększenie efektywności działań interwencyjnych, w tym prawnych nakierowanych na ochronę ofiar przemocy domowej.
- Ochrona dziecka krzywdzonego.

Zadanie 1: Realizacja działań interwencyjnych w ramach procedury „Niebieskiej Karty” dla policji, pomocy społecznej, oświaty, miejskiej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, służby zdrowia oraz ich koordynacja.

Działania interwencyjne nakierowane na ochronę ofiar przemocy realizowane są zgodnie z obowiązującymi przepisami w oparciu o interwencyjną procedurę „Niebieskie Karty”. Procedura realizowana jest przez pięć podmiotów zobowiązanych przepisami znowelizowanej Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 10 czerwca 2010 r. i Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie realizacji procedury „Niebieskie Karty” i wzorów formularzy „Niebieska Karta” tj. przez:

- pomoc społeczną,
- policję,
- oświatę,
- ochronę zdrowia,
- Miejską Komisję ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Poniższa tabela przedstawia dane liczbowe dotyczące realizacji procedury „Niebieskie Karty”

Realizacja procedury „Niebieskie Karty” we współpracy z Zespołem Interdyscyplinarnym		
1.	Procedura „Niebieskie Karty” - liczba spraw uruchomionych w 2013 roku	374
2.	Procedura „Niebieskie Karty” - liczba spraw łącznie prowadzonych w 2013 roku	725
1.	Procedura „Niebieskie Karty” Policji - liczba spraw skierowanych do Zespołu Interdyscyplinarnego.	220
2.	Procedura „Niebieskie Karty” pomocy społecznej - liczba spraw skierowanych do Zespołu Interdyscyplinarnego	121
3.	Wnioski o zwołanie Grup Roboczych - liczba wniosków sporządzonych i zatwierdzonych przez Zespół Interdyscyplinarny	374
4	Procedura „Niebieskie Karty” Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - liczba spraw skierowanych do Zespołu Interdyscyplinarnego	4
5	Procedura „Niebieskie Karty” Oświaty - liczba spraw skierowanych do Zespołu Interdyscyplinarnego	14
6	Procedura „Niebieskie Karty” Ochrony Zdrowia - liczba spraw skierowanych do Zespołu Interdyscyplinarnego	15
7	Liczba spotkań grup roboczych	1551
8	Liczba zakończonych „Niebieskich Kart”	334

Źródło: dane Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2013 r.

Zadanie 2: Planowanie działań postinterwencyjnych i pomocy w ramach pracy interdyscyplinarnej grup roboczych.

Na terenie miasta działa 10 stałych grup roboczych. Koordynatorzy grup odpowiedzialni są za organizowanie spotkań grup roboczych. W roku sprawozdawczym zorganizowano 1 551 spotkania grup roboczych, których zadaniem jest planowanie działań postinterwencyjnych, monitoring sytuacji w rodzinie pod kątem bezpieczeństwa, organizowanie pomocy rodzinie z problemem przemocy.

Zadanie 3: Doskonalenie działań w ramach interwencji związanych z odebraniem dziecka, ochrona dziecka w działaniach interwencyjnych.

W 2013 roku Policja przeprowadziła 5 502 interwencje domowe, w których wobec 248 osób zachodziło podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, a 322 osoby są nią dotknięte. W 247 przypadkach stwierdzono potrzebę wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”. W trakcie przeprowadzonych interwencji związanych z

realizacją procedury „Niebieskie Karty” stwierdzono u **88** osób, że znajdują się pod wpływem alkoholu. Z tego **53** osoby zostały odwiezione do Izby Wytrzeźwień, a **8** do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych do wytrzeźwienia. Liczba osób stosujących przemoc zatrzymanych przez policję wynosi w 2013 roku **25** osób.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej podjął **245** interwencji prawnych związanych z występowaniem problemu przemocy w rodzinie. Działania te obejmowały powiadomienia organów ścigania o podejrzeniu przestępstwa związanego z przemocą w rodzinie oraz wnioski do Sądu w związku z ochroną dziecka krzywdzonego. Działania te podejmowane są w sytuacji doznawania przez dziecko przemocy jak również w sytuacji gdy jest ono świadkiem przemocy.

Pracownicy socjalni podjęli **521** interwencji w środowisku w związku z przemocą w rodzinie. W **19** przypadkach podjęto decyzję o wyjęciu dziecka z rodziny.

Zadanie 4: Przygotowywanie ofiar przemocy domowej do uczestniczenia w procedurach prawnych, ochrona dziecka jako świadka w procesie karnym.

Pomocą w zakresie przygotowania do działań prawnych objęto **437** osób. Działania prawne związane z przestępstwami przeciwko rodzinie oraz ich skuteczność na poziomie organów ścigania (prokuratury) przedstawia poniższa tabela:

Kategoria Spraw	Prokuratura Katowice Północ	Prokuratura Katowice Zachód	Prokuratura Katowice Południe	Prokuratura Katowice Wschód	Razem
1. Liczba postępowań w związku z przemocą w rodzinie	103	144	93	148	488
2. Liczba oskarżonych	14	20	15	22	71
3. Liczba spraw umorzonych	51	52	45	81	229
4. Liczba odmów wszczęcia postępowań	18	35	18	16	87
5. środek zapobiegawczy - zakaz kontaktowania	2	0	1	8	11
6. środek zapobiegawczy - nakaz opuszczenia lokalu	2	2	1	5	10
7. środek zapobiegawczy - tymczasowy areszt	1	2	0	3	6

Zródło : dane z Prokuratury Katowice - Wschód, Zachód, Północ, Południe

Zadanie 5: Udzielanie porad prawnych ofiarom przestępstw przeciwko rodzinie.

Zadanie opisano w priorytecie nr 2.

Zadanie 6: Podejmowanie rozmów interwencyjnych i motywujących wobec sprawców przemocy domowej, kierowanie do udziału w programie edukacyjno-korekcyjnym.

Zadanie opisano w priorytecie nr 2.

Priorytet 4.

Podnoszenie świadomości społecznej i kształtowanie konstruktywnych postaw obywatelskich wobec zjawiska przemocy w rodzinie

Cele:

- Zmiana postaw wobec zjawiska przemocy, rozbrojenie mitów i stereotypów związanych z przemocą w rodzinie.
- Zwiększenie poziomu wiedzy i świadomości w zakresie problemów związanych ze zjawiskiem przemocy domowej.
- Upowszechnienie informacji o obowiązujących procedurach i formach pomocy w mieście.

Zadanie 1: Upowszechnianie ulotek, materiałów informacyjnych, edukacyjnych o zjawisku przemocy, formach pomocy, obowiązujących przepisach i procedurach.

Wydział Polityki Społecznej Urzędu Miasta Katowice realizował działania edukacyjno-profilaktyczne w szczególności poprzez propagowanie materiałów informacyjnych „Reaguj na przemoc” w formie plakatów i ulotek (łącznie **3 075** sztuk) oraz przekazanie ich do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Biura Obsługi Mieszkańców Urzędu Miasta Katowice, Komendy Miejskiej Policji, Straży Miejskiej, Zespołu ds. Leczenia Odwykowego Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz współpracujących z Wydziałem

organizacji pozarządowych i parafii.

Ponadto na tablicach ogłoszeń, zawieszanych zwyczajowo w korytarzach szkół, eksponowane były ulotki informacyjne dotyczące oferty Specjalistycznej Poradni Rodzinnej, Specjalistycznej Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej w Katowicach oraz rejonowych Poradni Psychologiczno - Pedagogicznych właściwych dla obwodu, w którym znajduje się szkoła tj.: Poradni Nr 1, Nr 2, Nr 3, i Nr 5, a także Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Katowicach. Na tablicach tych obok numeru telefonu straży pożarnej i pogotowia ratunkowego zamieszczane były również numer telefonu zaufania.

Zadanie 2: Realizacja programów profilaktycznych, oddziaływań prewencyjnych adresowanych do osób dorosłych, rodziców oraz dzieci i młodzieży szkolnej.

Śląskie Stowarzyszenie AD VITAM DIGNAM w Katowicach, przy ulicy Korczaka 27, prowadziło miejski telefon zaufania oraz punkt informacyjno-konsultacyjny oraz poradnictwo z zakresu problemów alkoholowych, narkotykowych oraz przemocy domowej dla mieszkańców miasta Katowice. W ramach zadania udzielono: **156** porad psychologicznych, **153** porady prawne, **574** konsultacje terapeutyczne, przeprowadzono **3 181** rozmów w trakcie dyżurów telefonu zaufania.

Na terenie miasta Katowice programy profilaktyczne o charakterze prewencyjnym w odniesieniu do przemocy w rodzinie realizowane są przez szkoły i placówki oświatowe. W szkołach na wszystkich etapach edukacyjnych realizuje się szkolne programy profilaktyczne, których celem jest m.in. zapobieganie zachowaniom negatywnym i kształtowanie kulturalnego zachowania. Treści zawarte w w/w programach realizowane są na terenie szkół podczas lekcji wychowawczych i zajęć pozalekcyjnych oraz w czasie szkolnych wyjść i wycieczek.

Ponadto szkoły realizują programy profilaktyczne proponowane przez różnorodne organizacje i instytucje:

- „Z bajką bezpieczniej” uczestniczyły **23** przedszkola, **23** szkoły podstawowe i **2** zespoły szkół specjalnych - razem **48** placówek,
- „Bezpieczne dziecko - przyjaciel Sznupek” uczestniczyło **78** placówek w tym: **33** przedszkola, **34** szkoły podstawowe, **3** gimnazja oraz **6** zespołów szkół specjalnych,
- „Bezpieczny gimnazjalista” uczestniczyły **34** gimnazja, w tym **8** wchodzących w skład zespołów szkół specjalnych,
- „Bezpieczna młodzież” uczestniczyło **27** szkół, w tym **1** gimnazjum i **1** zespół szkół specjalnych.
- w programie „Szkoła bez przemocy” uczestniczyło **19** szkół na terenie miasta.

Regionalny Ośrodek Metodyczno-Edukacyjny Metis w Katowicach w roku 2011 wprowadził do **10** katowickich szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych „Falochron na rzecz młodzieży województwa śląskiego. Profilaktyka zachowań ryzykownych u młodzieży szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych w województwie śląskim”. Projekt zakłada V etapów realizacji, od przygotowania koordynatorów (w roku 2010/2011) aż po stworzenie Szkolnych Falochronów (w roku 2012/2013), czyli zbudowanie przyjaznego środowiska wychowawczego, polegającego na wdrożeniu działań dających zadowolenie i służących zaspokajaniu ważnych potrzeb rozwojowych młodych ludzi. W roku 2013 miały miejsce następujące działania: spotkanie superwizyjne z prof. J. Kurzępą - analiza stopnia realizacji Projektu Falochron na Śląsku - ROM-E „Metis” w Katowicach, promocja Projektu w Radiu Em - audycja radiowa, spotkanie superwizyjne ze szkolnymi koordynatorami Falochronu, opracowanie szkolnych Raportów z diagnoz - diagnozą objęto ok. **900** uczniów i **250** nauczycieli szkół miasta Katowice., opracowanie zbiorcze wyników i przygotowywanie do sformułowania wniosków, opracowanie raportu Miejskiego - Metis, realizacja działań „falochronowych” w szkołach.

W roku 2013 na terenie miasta realizowany był projekt współfinansowany ze środków Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej pt. Kampania społeczna na rzecz ochrony dziecka krzywdzonego „Dzieci mają głos - usłysz go!”. Cykl objął **12** godzin, a uczestniczyło w nim **20** uczniów katowickich szkół podstawowych i gimnazjów. Spotkania odbywały się na terenie Zespołu Szkół Integracyjnych i prowadzone były przez specjalistów z Ośrodka Interwencji Kryzysowej działającego przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Katowicach.

Placówką, która w szczególności sposób uczestniczy w rozwiązywaniu problemów związanych z funkcjonowaniem społecznym jest Specjalistyczna Poradnia Rodzinna. Do zadań Poradni należy m.in.: zapobieganie zachowaniom dysfunkcyjnym dzieci i młodzieży, przeciwdziałanie uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży, zapobieganie przemocy w rodzinie, wyrównywanie szans życiowych u dzieci i młodzieży ze środowisk zagrożonych, wspomaganie wychowawczej i edukacyjnej funkcji rodziny, udzielanie pomocy rodzinie w dostosowaniu metod wychowawczych i edukacyjnych do możliwości i indywidualnych potrzeb psychofizycznych dziecka, terapia rodzin, terapia indywidualna zaburzeń emocjonalnych, zaburzeń zachowania, zaburzeń odżywiania dzieci i młodzieży, terapia indywidualna dla opiekunów i wychowawców oraz osób zaangażowanych na rzecz dziecka i rodziny, terapia ofiar i sprawców przemocy w rodzinie. Poradnia realizuje zadania przez: działalność profilaktyczną, działalność terapeutyczną, poradnictwo, konsultacje, prowadzenie mediacji, interwencję kryzysową, diagnozowanie, opiniowanie, prowadzenie grup wsparcia oraz działalność informacyjno - szkoleniową.

Najczęściej zgłaszane w Specjalistycznej Poradni Rodzinnej formy przemocy obejmują:

- przemoc w rodzinie - często przyczyną zgłoszenia do poradni jest złe zachowanie dziecka,
- przemoc płynąca z sytuacji rozwodowych - konflikty rodziców, które skutkują jako konflikt lojalności dzieci wobec rodziców, odrzucenie przez rodziców, osłabienie więzi rodzinnych, wyalienowanie się dziecka,
- agresja dzieci i przemoc wobec rówieśników w szkole,
- przemoc jednego rodzica wobec drugiego zarówno psychiczna jak i fizyczna- najczęściej ofiarami są kobiety,
- przemoc seksualna rodziców lub innych członków rodziny wobec dzieci,
- przemoc wynikająca z zaniedbań opiekuńczo-wychowawczych wobec dzieci, której skutkiem jest autoagresja/zaburzenia jedzenia, okaleczanie się, próby samobójcze/ zaburzenia emocjonalne, zaburzeniami zachowania,
- agresja i przemoc nauczycieli, wychowawców i opiekunów wobec dzieci.

Zadanie 3: Organizowanie kampanii edukacyjnych, konferencji upowszechniających wiedzę dotyczącą problematyki przemocy w rodzinie adresowanych do mieszkańców miasta oraz przedstawicieli różnych grup zawodowych.

Zgromadzenie Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej Dom Zakonny w Katowicach zorganizowano 3 spotkania profilaktyczne dotyczące problematyki przemocy i uzależnień pt. „Silniejszy od nienawiści - historia życia głoszona sercem. Spotkanie z Timem Guénard.” W ramach spotkań wzięło łącznie udział 1 471 słuchaczy.

Zadanie 4. Współpraca z mediami w zakresie upowszechniania informacji i wiedzy dotyczącej przemocy domowej i wynikających z niej problemów wtórnych oraz sposobów postępowania i formach przemocy

W związku z działaniami jakie podjęto w ramach „Kampania społeczna na rzecz ochrony dziecka krzywdzonego „Dzieci mają głos-ustysz go!”, celu rozpropagowania idei związanej z uwrażliwieniem na krzywdę dzieci wśród jak największej liczby mieszkańców Katowic, podjęto następujące działania:

- W dniu 23.10.2013 r. w Polskim Radiu Katowice odbyła się audycja radiowa „na żywo” z udziałem policjanta, pedagoga szkolnego, kierowników Świetlic Specjalistycznych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach oraz koordynatora projektu będącego jednocześnie przedstawicielem Ośrodka Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach. Tematem audycji były zagadnienia związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.
- Na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach w okresie wrzesień-grudzień 2013 r. zostały umieszczone informacje o projekcie i samej Kampanii społecznej na rzecz ochrony dziecka krzywdzonego „Dzieci mają głos-ustysz go!”.

Ponadto podjęto kampanię reklamową w ramach Kampanii społecznej na rzecz ochrony dziecka krzywdzonego „Dzieci mają głos - ustysz go !” polegającą na:

- zakupie powierzchni billboardowej w 5 lokalizacjach (w tym 2 mobilne). Ekspozycja miała miejsce w październiku 2013 r.,
- umieszczeniu w miesiącu październiku 2013 r. w środkach komunikacji miejskiej plakatów,
- zakupieniu powierzchni reklamowej w lokalnej prasie - reklamy w postaci plakatu ukazały się **czterokrotnie** w bezpłatnie dystrybuowanej gazecie lokalnej „Metro”,
- zaprojektowaniu graficznym, wydruku i dystrybucji ulotek w ilości 5 000 szt.,
- zaprojektowaniu graficznym, wydruku i dystrybucji plakatów formatu A3 200 szt.

Zarówno ulotki jak i plakaty dystrybuowane były do instytucji przez wolontariuszy (studentów) zatrudnionych w tym celu do projektu, jak i służby i instytucje działające w Katowicach na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Priorytet 5

Profesjonalizacja działań w obszarze profilaktyki, interwencji i pomocy rodzinie z problemem przemocy.

Cel:

- Podnoszenie kompetencji przedstawicieli służb, instytucji i organizacji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zadanie 1: Organizowanie szkoleń dla przedstawicieli służb, instytucji i organizacji realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Szkoły i placówki oświatowe prowadzone przez miasto Katowice nie organizują szkoleń dla instytucji i organizacji, organizują jednak szkolenia informacyjne i spotkania, w tym indywidualne dla rodziców/prawnych opiekunów dzieci i młodzieży poświęcone przeciwdziałaniu przemocy i agresji. Wszystkie szkolenia organizowane z inicjatywy Wydziału Edukacji kierowane są do dyrektorów i pracowników szkół i placówek, których organem prowadzącym jest miasto Katowice.

Na terenie szkół odbywają się szkolenia Rad Pedagogicznych, zaś tematyka tych szkoleń uzależniona jest od potrzeb konkretnej jednostki organizacyjnej. Wśród tych szkoleń znajdowały się również takie, które poruszały tematykę przemocy w rodzinie i szkole oraz dotyczące rozwiązywania konfliktów, efektywnej komunikacji itp. Ponadto dyrektor ma możliwość dofinansowania szkoleń i kursów kwalifikacyjnych nauczycielom, którzy pragną podnieść swoje kwalifikacje i umiejętności o zagadnienia przydatne do prawidłowego funkcjonowania placówki.

W ramach realizowanego projektu pt. Kampania społeczna na rzecz ochrony dziecka krzywdzonego „Dzieci mają głos - usłysz go!” stworzona została grupa ekspertów w szkołach podstawowych i gimnazjach w zakresie promowania profilaktyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W szkołach miasta Katowice odbyło się szkolenie dla pedagogów i psychologów szkolnych pt. „Przemoc w rodzinie: diagnoza, interwencja, pomoc”. 12 grudnia 2013 r. odbyła się konferencja wieńcząca kampanię „Dzieci mają głos - usłysz go”. Prowadzenie konferencji powierzono uczniom katowickich szkół, uczestnikom szkoły liderów.

Nauczycielom i wychowawcom zatrudnionym w szkołach i placówkach pomocą w rozwiązywaniu problemów służą poradnie psychologiczno - pedagogiczne, w tym Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna oraz Specjalistyczna Poradnia Rodzinna.

Zadanie 2. Opracowywanie materiałów szkoleniowych adresowanych do różnych grup zawodowych

W ramach zorganizowanej konferencji będącej rezultatem Kampanii społecznej na rzecz ochrony dziecka krzywdzonego „Dzieci mają głos - usłysz go!” przekazano uczestnikom konferencji - tj. przedstawicielom pomocy społecznej, oświaty, policji, materiały w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zadanie 3: Realizacja zajęć edukacyjnych i warsztatowych, programów stażowych dla studentów w ramach praktyk studenckich.

Studenci mają możliwość odbycia praktyk studenckich w katowickich szkołach, gdzie mogą realizować program praktyk ustalony przez uczelnię, na której studiują. W każdym przypadku odbywa się to za zgodą dyrektora szkoły i pod opieką nauczyciela - specjalisty, zatrudnionego w danej szkole. W trakcie odbywania praktyki studenci mają możliwość zapoznania się z pracą psychologa i pedagoga szkolnego oraz praktycznego rozwiązywania problemów wychowawczych związanych z agresją i używaniem przemocy przez uczniów, a także problemów opiekuńczych dotyczących psychologicznej i prawnej ochrony dzieci doświadczających przemocy w rodzinie.

W ramach realizacji zajęć edukacyjnych w Ośrodku Interwencji Kryzysowej we współpracy z Uczelniami Wyższymi umożliwiono odbycie indywidualnych praktyk studenckich 11 osobom. W ramach praktyk studenckich odbyły się również cztery spotkania grupowe, w których udział wzięło 60 osób .

Zadanie 4: Rozwijanie wolontariatu i szkolenie wolontariuszy w zakresie problemów i rozwiązań w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Ze specyfiką pracy w obszarze przeciwdziałania pomocy w rodzinie zapoznano się 10 wolontariuszy zatrudnionych w Ośrodku Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach. Łącznie przepracowali 700 godzin.